

De koers is uitgestippeld

NU SAMEN OP WEG NAAR EEN ÉCHT CIRCULAIRE ECONOMIE

In Brussel wint de circulaire economie steeds meer aan belang, ook op beleidsniveau. De Brusselse overheid heeft heel wat projecten en initiatieven gelanceerd, waaronder het **Gewestelijk Programma voor Circulaire Economie** (GPCE).

Het is nu aan de volgende Brusselse regering om op deze ingeslagen weg voort te gaan en de **aanpak te versterken** zodat de circulaire economie echt gestalte kan krijgen.

Go4Circle en COBEREC, de federaties van de circulaire economie en de recuperatie, en hun meer dan 350 leden kiezen resoluut voor een economie waarin materialen zo veel mogelijk worden hergebruikt of gerecycleerd.

In dit memorandum lijsten Go4Circle en COBEREC een aantal adviezen op die de beleidsmakers zullen helpen om de circulaire economie in Brussel, België en Europa concreet vorm te geven.

Aandachtspunten voor

BRUSSEL

1 **Stel een Minister voor de Circulaire Economie aan**

Het Gewestelijk Programma voor Circulaire Economie heeft niet alleen de circulaire economie op de Brusselse politieke agenda geplaatst, het brengt ook drie ministers samen rond hetzelfde project.

Het is nu aan de komende Brusselse regering om die lijn verder door te trekken. Om het afvalbeheer nog verregaander te hervormen en de economische inslag van de circulaire economie meer tot zijn recht te laten komen. Om hierin te slagen, pleiten we voor een **Minister voor de Circulaire Economie**, die zowel bevoegd is voor Economie als voor Omgeving.

Leefmilieu Brussel moet ook de economische ontwikkeling van Brussel voor ogen houden. Wij verwachten van hen een ondersteunende rol inzake afvalbeheer en circulaire economie.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De regering engageert zich om de transformatie naar een circulaire economie te realiseren door het Gewestelijk Programma voor Circulaire Economie voort te zetten. Ze zal hiervoor één minister aanstellen die verantwoordelijk is voor het nieuwe beleidsdomein Circulaire Economie.

2 Werk ambitieuze recyclagedoelstellingen uit

Vandaag belandt nog te veel huishoudelijk en bedrijfsafval in verbrandingsinstallaties. Afval dat perfect recycleerbaar is, wordt niet gesorteerd, omdat het in Brussel nog steeds financieel voordeliger is om afval niet apart te houden.

Resultaat? De recyclagepercentages liggen in Brussel ver onder de niveaus die de andere Gewesten behalen. Hoewel we die resultaten ook in andere Europese grootsteden zien, hopen we dat Brussel zich niet achter dit argument zal verschuilen.

Brussel heeft nood aan **ambitieuze recyclagedoelstellingen** en de middelen om deze te bereiken.

Daarnaast zijn ook **effectieve controles** op de sorteerplicht voor bedrijven nodig. Enkel zo zal het gevoel van straffeloosheid verdwijnen.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De Brusselse regering zal ambitieuze recyclagedoelstellingen uitwerken en de middelen vinden om ze ook waar te maken. Ze zal ook effectieve controles op de sorteerplicht invoeren.

3 Pas het systeem van afvalheffingen aan om recyclage te bevorderen

We moeten steeds meer afvalstoffen gaan recycleren. De heffingen kunnen daarin sturend werken. Daarom pleiten Go4Circle en COBEREC voor heffingen die aanzetten tot meer recyclage. Zo houden aanpassingen aan de huidige heffingen best steeds een positief effect op de recyclage voor ogen. Bovendien stellen we een nieuwe heffing voor op producten die niet recycleerbaar zijn of die de recyclage van andere producten verstoren.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De Brusselse regering zal het systeem van de afvalheffingen slechts minimaal wijzigen, en indien er wijzigingen zijn, dan zullen ze ten goede komen aan de recyclage. Daarnaast zal de regering het heffingssysteem afstemmen met de andere gewesten. Bovendien zal de Brusselse regering een nieuwe heffing in het leven roepen voor producten/materialen die niet recycleerbaar zijn en/of de recyclage van andere producten/materialen verstoren.

© Paul Bulteel voor Go4Circle

4 Creëer nieuwe investeringsfondsen om de circulaire economie te realiseren

Door het nieuwe systeem van de afvalheffingen zullen er initiatieven komen die de circulaire economie bevorderen. Maar er zal meer nodig zijn om echt op kruissnelheid te komen. Er is ook nood aan een **nieuw investeringsfonds**, dat samenwerking met private fondsen toelaat en waarin middelen te groeperen zijn.

Bovendien is de tijd rijp om het **particulier stookoliefonds** (PREMAZ) op te starten. De sector van de grondreiniging juicht het nieuwe fonds voor de garagisten (TERSANA) toe, maar er is meer nodig om de gezondheid van de Vlaamse bodem te verbeteren.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De Brusselse regering zal een nieuw fonds opzetten, met daarin publiek en privaat kapitaal, om investeringen van privaatrechtelijke bedrijven in circulaire initiatieven te financieren. Daarnaast zal de regering de oprichting van sectorfondsen voor de systematische en grondige aanpak van bodemverontreiniging stimuleren.

5 Hervorm het systeem van aanvaardings- en terugnameplichten

Het afvalbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is gebaseerd op het principe van de **uitgebreide producentenverantwoordelijkheid**, een strategie die de producent verantwoordelijk stelt voor de volledige levenscyclus van een product met speciale aandacht voor de terugname, recyclage en eindverwerking.

De implementatie van deze strategie gebeurt via verschillende instrumenten zoals de verplichte terugname of de aanvaardingsplicht. De uitvoering van deze verplichtingen is in handen van enkele beheerorganisaties, zoals Bebat, Recytyre, Recupel, enzovoort.

De bestaande Brusselse regelingen inzake de producentenverantwoordelijkheid zijn echter toe aan een grondige herziening: voor bepaalde beheerorganisaties bestaat al jaren geen wettelijke basis meer. Bovendien is het beleid van deze organisaties door de jaren steeds meer financieel geïnspireerd, in plaats van milieuveterend. Daarom dringen we er bij de toekomstige

Brusselse regering op aan om de plichten die niet bijdragen tot de circulaire economie (bv. de aanvaardingsplicht voor afvalbanden) af te schaffen, tenzij Europa dit oplegt.

Andere systemen, zoals voor afgedankte elektr(on)ische apparaten, afvalolie en verpakkingen, hebben nood aan een hervorming zodat ze de nadruk leggen op het gebruik van gerecycleerde materialen en het op de markt brengen van recycleerbare producten.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De Brusselse regering zal de omkadering van de beheerorganisaties die verantwoordelijk zijn voor de realisatie van de aanvaardingsplichten herzien. Het doel is om de beheerorganisaties opnieuw te laten focussen op hun milieudoelstelling en te laten bijdragen tot het gebruik van gerecycleerde en recycleerbare materialen. Bovendien mag geen enkele organisatie nog zonder de nodige wettelijke basis actief zijn. Tot slot schaft de Brusselse regering de aanvaardingsplicht voor banden af.

6 Verzeker de kwaliteit in de afval- en recyclagesector

Go4Circle en COBEREC vragen dat de handhavingsdiensten hun beschikbare tijd en middelen vooral inzetten om **illegale niet-vergunde handelingen op te sporen** in plaats van enkel de gekende afval- en recyclagebedrijven te controleren.

Daarnaast willen we de toegang tot de afval- en recyclagesector voorbehouden voor professionele bedrijven. Wij zijn alvast bereid om mee te werken aan een systeem van kwalitatieve criteria waaraan bedrijven moeten voldoen om in de sector actief te zijn, inclusief interne rapporteringen, opleidingen, kwaliteitscontroles, enzovoort.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De Brusselse regering zal de kwaliteit van de Vlaamse afval- en recyclagesector waarborgen. Enerzijds zal ze de aandacht van de handhavingsdiensten focussen op de opsporing van illegale activiteiten. Anderzijds zal ze samen met de federaties van de afval- en recyclagebedrijven een kwaliteitssysteem ontwikkelen waaraan bedrijven die in deze sectoren actief (willen) zijn, moeten voldoen.

7 Herbekijk de rol, de transparantie en de financiering van het Agentschap Net Brussel

De rol, de transparantie en de financiering van het Agentschap Net Brussel (ANB) moeten duidelijk worden herzien. De activiteiten van het Agentschap beperkten zich vroeger tot de uitvoering van enkele taken van de gemeenten, of de vroegere agglomeratie, maar vandaag is het een groot publiek bedrijf. Voor alle activiteiten die verband houden met niet-huishoudelijk afval, moet het Agentschap zich aan dezelfde voorwaarden houden als de privaatrechtelijke bedrijven. Een recente uitspraak van de Brusselse Rechtbank van Eerste Aanleg bevestigt dat er meer duidelijkheid moet komen, en heeft concrete verplichtingen opgelegd.

In het algemeen dringen wij erop aan het evenwicht tussen publieke en privaatrechtelijke actoren te herstellen.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest herstelt het evenwicht tussen de activiteiten van de publieke en privaatrechtelijke afval- en recyclagebedrijven, met specifieke aandacht voor eerlijke concurrentie en gelijke voorwaarden. Het Agentschap Net Brussel zal daarom niet langer actief zijn in het beheer van bedrijfsafval zonder dat de organisatie daarvoor een afzonderlijke commerciële structuur opzet.

8 Creëer een klimaat van samenwerking tussen de sociale economie en de afval- en recyclagesector

Go4Circle en COBEREC pleiten voor een klimaat van **meer samenwerking tussen bedrijven uit de reguliere en de sociale economie**. Zolang zij elkaar blijven beconcurreren, verdringen gesubsidieerde jobs immers jobs uit de reguliere arbeidsmarkt, zonder dat daarvoor extra arbeidsplaatsen in de plaats komen.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De Brusselse regering engageert zich ertoe om een klimaat van samenwerking tussen de sociale en de reguliere economie te creëren.

9 Lanceer initiatieven om de knelpuntberoepen in de afval- en recyclagesector in te vullen

De komende jaren zullen we in Brussel steeds meer afval apart gaan inzamelen, sorteren en recyclen, en daar zijn arbeiders voor nodig. Arbeiders die niet noodzakelijk over een diploma moeten beschikken, want de jobinhoud is zo specifiek dat alles op het terrein wordt aangeleerd.

De afval- en recyclagesector ondervindt echter dat bepaalde vacatures moeilijk geraken ingevuld. Profielen zoals chauffeurs, machinebedieners, technici... vinden maar moeilijk de weg naar de sector en ontpoppen zich tot knelpuntberoepen. Deze situatie belemmert de verdere ontwikkeling van onze sector. Daarom vragen Go4Circle en COBEREC de bevoegde Brusselse minister om samen projecten te lanceren die arbeidskrachten warm maken voor en voorbereiden op een job in de afval- en recyclagesector.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De Brusselse Minister van Werk zal samen met de betrokken sectorfederaties projecten opstarten om arbeidskrachten klaar te stomen voor een job in de afval- en recyclagesector.

10 Bevorder het gebruik van gerecycleerde materialen

Vandaag houden particulieren en bedrijven heel wat afvalstoffen apart: pmd, glas, papier en karton, enzovoort. Sommige van deze sorteerverplichtingen hebben maar zin als er ook een afzetmarkt voor de gerecycleerde materialen bestaat. Zoniet zetten we de afvalberg om in een recyclageberg. Wij roepen de Brusselse regering op om de gewestelijke regelgeving grondig te evalueren op economische duurzaamheid: **wettelijke bepalingen die het gebruik van gerecycleerde materialen verbieden** dienen te worden weggewerkt. Zo zijn er nog steeds overheidsbestekken die geen recyclagematerialen toelaten of wettelijke toepassingsnormen die strenger zijn voor gerecycleerde materialen dan voor primaire grondstoffen.

Go4Circle en COBEREC verwachten van de toekomstige Brusselse regering dat ze de vraag naar gerecycleerde materialen stimuleert: hoe groter de vraag, hoe meer inspanningen er spontaan zullen gebeuren om afval uit te sorteren, aan de bron en achteraf. We vragen de Brusselse overheid om de productiebedrijven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest **doelstellingen** op te leggen **die het gebruik van gerecycleerde materialen bevorderen**, in plaats van halsstarrig vast te houden aan de huidige doelstellingen die louter de selectieve inzameling viseren.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De Brusselse regering zal verschillende maatregelen treffen om het gebruik van gerecycleerde materialen te bevorderen. Ze zal in de eerste plaats de wettelijke bepalingen die het gebruik van gerecycleerde materialen in de weg staan, weggewerken. Daarnaast zal de regering de inzet van gerecycleerde materialen in productiebedrijven op het gewestelijk grondgebied in kaart brengen en substantieel doen stijgen.

11

Geef de afval- en recyclagesector de nodige logistieke kansen

Mobiliteit vormt een grote uitdaging voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. We moeten de verkeersproblemen in de stad oplossen, alsook de bijbehorende CO₂-uitstoot en andere milieueffecten beperken. Dat zal niet alleen de levenskwaliteit en het welzijn van de Brusselaars ten goede komen, maar ook de nodige zuurstof geven aan de verdere ontwikkeling van de lokale circulaire economie.

De afval- en recyclagesector heeft sterk te lijden onder het prangende mobiliteitsprobleem. De sector verdient daarom de nodige prioriteit zodat ze verschillende transportmethoden (weg, water, spoor) kan inzetten. Bovendien is de sector ook vragende partij om 's nachts afval te mogen inzamelen en vervolgens op de verwerkingssites te mogen aanvaarden. Zodat de afval- en recyclagebedrijven op een efficiënte manier het huishoudelijk en bedrijfsafval kunnen opvangen en een tweede leven kunnen geven. Tot slot is er nood aan een gewestelijke afstemming over de aanpak van afvalinzameling in de stadscentra.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De Brusselse regering zal de komende legislatuur (wettelijke) initiatieven nemen om de afval- en recyclagelogistiek te verbeteren: gebruik van nieuwe vervoersmethoden (bv. meer transport over water), nieuwe werkwijzen (bv. nachtinzameling) of nieuwe samenwerkingsvormen tussen de verschillende afvalinzamelaars om de inzamelrondes te optimaliseren. De regering zal hiervoor de bestaande praktijken benchmarken.

12 Integreer het gebruik van gerecycleerde materialen in het groene-energiebeleid

De afval- en recyclagesector kan een positieve bijdrage leveren binnen het klimaat- en CO₂-besparingsbeleid, maar komt daarvoor nog te weinig in aanmerking. Nochtans bespaart het gebruik van gerecycleerde materialen in plaats van primaire grondstoffen heel wat CO₂-uitstoot (het vraagt minder energie om gerecycleerde materialen om te vormen tot afgewerkte producten, dan wat er bij de productie op basis van primaire grondstoffen nodig is). Bovendien kunnen we via onder meer verbrandingsinstallaties heel wat energie recupereren. Helaas worstelt energie uit dergelijke installaties nog met een negatieve perceptie. Ten onrechte. De betrokken installaties werken met strikt gesorteerde materialen, passen volledig binnen de circulaire economie en verdienen de nodige prioriteit in het groene-energiebeleid.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De Brusselse regering erkent de mogelijkheden van de recyclagesector binnen het klimaat- en het CO₂-besparingsbeleid. Aangezien het gebruik van gerecycleerde materialen de uitstoot van heel wat CO₂ vermijdt, zal het Gewest prioriteit geven aan deze optie boven het gebruik van primaire grondstoffen.

13 Stem het afvalbeleid van de drie Belgische gewesten op elkaar af

Voor de afval- en recyclagebedrijven blijft het cruciaal dat de verschillen in het afvalbeleid van de drie gewesten geen handelsbelemmeringen creëren. Er is nood aan meer samenwerking tussen de gewesten. Een wederzijdse erkenning van administratieve toelatingen voor bijvoorbeeld inzamelaars, afvalstoffenhandelaars of -makelaars (IHM), End-of-Waste-statuten van afvalstoffen, enzovoort is een minimum.

Voor het End-of-Waste-statuut is er een uniformering nodig van de criteria in de verschillende gewesten. In Brussel is dit met name noodzakelijk voor granulaten en gronden, waarvan het merendeel wordt gerecycleerd in de Brusselse rand, en dus volgens Vlaamse criteria.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De Brusselse regering zal het leven van bedrijven blijven vereenvoudigen door, na de registraties van vervoerders uit de twee andere Gewesten, de andere administratieve documenten te aanvaarden die de activiteiten van inzamelaars-handelaars-makelaars (IHM) regelen. Daarnaast zal ze het End-of-Waste-statuut dat in andere landen/gewesten geldt, erkennen (wederzijds of vereenvoudigd), en dat in de eerste plaats voor granulaten en gronden. De regering zal ervoor zorgen dat er geen handelsbelemmeringen bestaan/ontstaan door verschillen in aanpak tussen de verschillende Belgische gewesten.

Aandachtspunten voor

BELGIË

We pleiten op federaal niveau voor een **Minister voor de Circulaire Economie**, die zowel bevoegd is voor Economie als voor Leefmilieu.

1 **Hervorm het product- en btw-beleid om de recyclage en het gebruik van gerecycleerde materialen een duw in de rug te geven**

Het federaal niveau heeft nog weinig bevoegdheden inzake het afvalbeleid. Daarom was dit niveau minder aanwezig in discussies over afval- en recyclagebeslissingen. Maar in de transformatie naar een circulaire economie speelt de federale regering een belangrijke rol.

Via het productbeleid kan de overheid producenten bijvoorbeeld aanzetten tot het gebruik van een minimumhoeveelheid gerecycleerde materialen (**recycled content**) in de productie van nieuwe producten. Zo stelt de verpakkingsector voor om tegen 2025 zo'n 50% gerecycleerde materialen te gebruiken in PET-flessen. Daarnaast kan de federale overheid producenten ook verplichten om hun producten op een ecologische manier te ontwerpen, met het oog op een efficiënte recyclage einde levensduur.

Ook het btw-systeem is een belangrijk instrument. Een **lager btw-tarief voor hergebruik en voor producten die bestaan uit gerecycleerde materialen** en een verhoogd tarief voor producten die problemen geven tijdens de recyclage kunnen belangrijke drijfveren zijn in de realisatie van een circulaire economie.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De federale regering zal haar product- en btw-beleid hervormen om te vermijden dat er nog producten op de markt komen die niet recycleerbaar zijn en om ervoor te zorgen dat producten zoveel mogelijk uit gerecycleerde materialen bestaan.

2 Creëer een systeem dat auto's opvolgt van productie tot sloop

Slechts 20% van de voertuigen die van de markt verdwijnen, eindigen in een erkend centrum voor de vernietiging van voertuigen. Er moet een sluitend systeem komen dat auto's over hun volledige levensduur opvolgt en waarbij de rijtaks doorloopt tot wanneer het voertuig een certificaat van vernietiging of een geldig schouwingsbewijs voor export ontvangt.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De federale regering zorgt voor een volledige tracering van voertuigen. Ze zorgt daarbij voor een snelle doorvoering binnen eigen diensten, of scheidt het wettelijke kader voor privaat initiatief door de betrokken sectoren.

3 Verzeker de latere recyclage van producten die op de markt belanden

Niet alle producten die vandaag op de markt belanden zijn eenvoudig te recyclen. Zo is 13% van de plastic verpakkingen die vandaag in de blauwe pmd-zak belandt, om verschillende redenen (materialengebruik, productontwerp...) niet recycleerbaar. De federale overheid kan hierin verandering brengen.

België kan zich opnieuw opwerpen als pionier en als eerste land regels invoeren die producenten ertoe dwingen om eenvoudig te recyclen producten op de markt te brengen. Go4Circle en COBEREC onderzoeken alvast de belangrijkste technische en economische belemmeringen voor het hergebruik, de herstelling en de recyclage van verschillende afvalstromen, waaronder plastic verpakkingen, banden, organisch afval, enzovoort. Deze studie gebeurt in opdracht van de federale overheid en loopt tot 2020.

VOORSTEL REGEERAKKOORD

De federale regering zal een proactieve koers varen om de recycleerbaarheid van producten te verzekeren. Daarnaast zal ze het gebruik van gerecycleerde materialen in nieuwe toepassingen stimuleren en zelfs verplichten.

De Europese Unie heeft voor de circulaire economie heel wat sleutels in handen. Toch toont het Circular Economy Package dat in 2018 werd goedgekeurd weinig ambitie. Europa moet echt keuzes durven maken om te vermijden dat China en de VS ons voorbijsteken:

- Voer de voorziene End-of-Waste-regeling in zodat het duidelijk wordt wanneer een afvalstof (opnieuw) een product wordt.
- Hervorm het systeem van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid om het gebruik van gerecycleerde materialen en de productie van recycleerbare producten te stimuleren.
- Stem de btw-tarieven af op een circulaire economie, door bijvoorbeeld een lager tarief in te voeren voor recycleerbare producten.
- Breng uniformiteit in de milieuheffingen en onderwerp bijvoorbeeld producten die niet recyclebaar zijn aan een extra heffing.
- Pas de productnormeringen aan zodat niet-recycleerbare producten niet meer toegelaten zijn op de Europese markt.
- Creëer incentives die aanzetten tot het gebruik van gerecycleerde materialen in plaats van primaire grondstoffen.
- Stem de product-chemische en afvalwetgeving op elkaar af zodat er voldoende ruimte is voor recyclage binnen Europa, of om te vermijden dat REACH recyclage onmogelijk maakt.
- Verzeker de uniformiteit in de handhaving van de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA) zodat Europa voor de afval- en recyclagebedrijven één grote markt kan worden, waarbinnen de verhandeling van afval via fast-track procedures kan verlopen.
- Leg uniforme regels op voor het gebruik van cash geld bij de aankoop van schroot in alle Europese lidstaten.

Go4Circle vzw is de bedrijfsfederatie voor privaatrechtelijke bedrijven die de circulaire economie centraal plaatsen in hun werking. Ze vertegenwoordigt 220 bedrijven die actief zijn in afvalbeheer en in de productie of het gebruik van nieuwe materialen. Deze bedrijven stellen samen ongeveer 8000 mensen tewerk en realiseren een jaarlijkse omzet van 2,8 miljard euro.

T. 02 757 91 70
M. info@go4circle.be
🌐 www.go4circle.be

COBEREC is de Confederatie van de Belgische Recuperatie. Als overkoepelende Belgische patronale beroepsvereniging vertegenwoordigt ze de sector van bedrijven die actief zijn in de recuperatie en recyclage van ferro- en non-ferrometalen, papier en karton, textiel en kunststoffen.

T. 02 223 08 01
M. info@coberec.be
🌐 www.coberec.be

Go4Circle en COBEREC hebben een gemeenschappelijk secretariaat:
Buro & Design Center • Esplanade 1, bus 87 • BE-1020 Brussel

STANY VAES

Algemeen directeur Go4Circle
T 0478 48 29 21
M stany.vaes@go4circle.be

JAN VERMOESEN

Algemeen directeur COBEREC
T 0473 85 46 45
M jan.vermoesen@coberec.be

MIREILLE VERBOVEN

Adviseur
T 0472 29 49 34
M mireille.verboven@go4circle.be

BAUDOUIN SKA

Adjunct-directeur
T 0473 23 65 00
M baudouin.ska@go4circle.be